

Geanonimiseerde samenvatting marktconsultatie omgevingsvisie

1. Hoofdbeeld

Uit de marktconsultatie blijkt dat marktpartijen de opdracht inhoudelijk interessant en passend vinden, maar dat het succes sterk afhankelijk is van een scherpe scope, realistische planning, voldoende gemeentelijke capaciteit en een passend budget. De meeste partijen adviseren om de herziening niet alleen als actualisatie van een document te zien, maar vooral als kans om de omgevingsvisie concreter, beter uitvoerbaar en beter ingebed in de beleidscyclus van de Omgevingswet te maken.

2. Realistische doorlooptijd

De genoemde doorlooptijd varieert, maar het algemene beeld is dat voor een integrale omgevingsvisie met participatie en eventuele plan-MER rekening moet worden gehouden met circa 12 tot 24 maanden. Enkele partijen noemen een kortere termijn als alleen sprake is van een beperkte actualisatie of een afzonderlijk participatieonderdeel, maar bij een volledige herziening met bestuurlijke besluitvorming, participatie, zienswijzen en eventuele MER-procedure wordt een langere looptijd realistischer geacht.

3. Belangrijkste kansen

De markt ziet vooral kansen om de huidige omgevingsvisie scherper en praktischer te maken. Veel genoemd zijn het concretiseren van ambities, het maken van duidelijke ruimtelijke keuzes, het versterken van de koppeling met programma's en het omgevingsplan, en het beter benutten van de beleidscyclus onder de Omgevingswet. Ook worden digitalisering via STOP/TPOD, ontsluiting via het DSO, gebiedsgerichte uitwerking, monitoring en een heldere uitvoeringsagenda genoemd als belangrijke verbeterpunten.

Daarnaast wordt participatie gezien als kans om bestaand draagvlak te benutten en gericht te verdiepen. Marktpartijen adviseren om niet opnieuw "vanaf nul" te beginnen, maar voort te bouwen op eerdere trajecten en alleen daar extra participatie in te zetten waar nieuwe keuzes of aanvullende inzichten nodig zijn.

4. Belangrijkste risico's

De meest genoemde risico's zijn een te brede of onduidelijke scope, onvoldoende bestuurlijke keuzes, participatiemoeheid, beperkte ambtelijke capaciteit en vertraging door de koppeling met een plan-MER. Meerdere partijen waarschuwen dat de visie te algemeen kan blijven als niet vooraf duidelijk wordt bepaald welke keuzes de gemeente wil maken en hoe de visie moet doorwerken in programma's, uitvoering en het omgevingsplan.

Ook wordt gewezen op de kwetsbaarheid van interne organisatiecapaciteit. Een sterke gemeentelijke projectleiding, tijdige aanlevering van informatie en voldoende bestuurlijke betrokkenheid worden gezien als randvoorwaarden voor een beheersbaar proces.

5. Plan-MER of OER

Over de plan-MER lopen de opvattingen uiteen. Een deel van de markt adviseert om de plan-MER of OER integraal en parallel met de omgevingsvisie uit te voeren, omdat milieueffecten dan direct kunnen worden betrokken bij beleidskeuzes. Andere partijen zien ruimte om de MER-opgave te koppelen aan specifieke programma's of gebiedsgerichte uitwerkingen, bijvoorbeeld als er een urgente woningbouwopgave of ander concreet besluit voorligt.

Het gedeelde aandachtspunt is dat vooraf helder moet zijn welk besluit MER-plichtig of MER-relevant is, welke alternatieven onderzocht moeten worden en hoe de resultaten worden gebruikt in de bestuurlijke afweging.

6. Budget en prijsstelling

De budgetindicaties lopen sterk uiteen en zijn afhankelijk van scope, participatie-intensiteit, mate van actualisatie, inzet van specialisten en de vraag of een plan-MER/OER onderdeel uitmaakt van de opdracht. Voor een beperkte actualisatie of deelopdracht worden lagere bedragen genoemd, terwijl voor een integrale omgevingsvisie inclusief participatie en plan-MER aanzienlijk hogere budgetten worden verwacht. In algemene zin komt uit de reacties naar voren dat een realistisch totaalbudget nodig is om kwaliteit, doorlooptijd en uitvoerbaarheid te borgen.

Een taakstellend budget wordt door meerdere partijen mogelijk geacht, maar alleen als scope, producten, participatie, besluitvorming, zienswijzen, rollen en meerwerkafspraken vooraf scherp zijn vastgelegd. Enkele partijen geven de voorkeur aan regie, nacalculatie of een combinatie van vaste prijs voor duidelijke producten en regie voor participatie, bestuurlijke afstemming en onvoorziene werkzaamheden.

7. SROI

Voor SROI wordt overwegend aangegeven dat de opdracht specialistisch van aard is, waardoor directe inzet van mensen met afstand tot de arbeidsmarkt beperkt mogelijk is. Meerdere partijen achten een percentage van circa 2 procent realistisch; enkele reacties noemen een bandbreedte tot 5 procent, mits sprake is van flexibele invulling. Denk aan inzet van stagiairs, trainees, lokale sociale inkoop, maatschappelijke organisaties, ondersteuning bij bijeenkomsten, kennisdeling of samenwerking met lokale partners.

8. Aanbesteding en gunning

De markt heeft een duidelijke voorkeur voor een kwaliteitsgerichte aanbesteding. Veel partijen adviseren een combinatie van een Plan van Aanpak en een presentatie of gesprek. Het Plan van Aanpak geeft inzicht in proces, fasering, inhoudelijke aanpak en risicobeheersing; de presentatie of het gesprek helpt om samenwerking, team, klik en begrip van de opgave te beoordelen.

Als gunningscriteria worden vooral genoemd: kwaliteit van de aanpak, relevante ervaring, teamkwaliteit, participatieaanpak, omgang met plan-MER/OER, uitvoerbaarheid, risicobeheersing, samenwerking met de gemeentelijke organisatie en vertaling naar beleidscyclus, programma's en omgevingsplan. Prijs zou volgens meerdere partijen ondergeschikt moeten zijn aan kwaliteit, bijvoorbeeld met een verhouding waarin kwaliteit duidelijk zwaarder weegt dan prijs.

9. Marktbereidheid en aandachtspunten voor inschrijving

De meeste partijen geven aan dat de opdracht past binnen hun werkveld en planning, mits de uitvraag realistisch is. Redenen om niet in te schrijven zijn vooral: onvoldoende budget, onduidelijke scope, te krappe planning, onredelijke voorwaarden, te veel onzekerheid over participatie of MER, onvoldoende gemeentelijke capaciteit en een openbare procedure met hoge tenderinspanning.

De markt adviseert daarom om de aanbesteding tijdig aan te kondigen, voldoende inschrijftijd te bieden, de opdracht scherp af te bakenen en duidelijk te maken welke onderdelen minimaal worden verwacht en waar ruimte is voor maatwerk.

10. Conclusie voor de vervolgaanpak

Voor de aanbesteding is het verstandig om de opdracht te richten op een concrete, uitvoerbare en digitaal toepasbare omgevingsvisie, met duidelijke koppeling aan programma's, omgevingsplan, beleidscyclus en eventuele MER/OER. De uitvraag moet helder zijn over scope, fasering, participatie, rolverdeling, bestuurlijke besluitvorming, budget en verwachtingen rondom SROI. Daarmee wordt de kans vergroot dat marktpartijen inschrijven met een haalbare en goed vergelijkbare aanbieding.